

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Ndob/30/2023
Identifikačné číslo spisu: 5121207040
Dátum vydania rozhodnutia: 14.11.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:5121207040.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedlačkovej v spore žalobcu: Ing. A. F., narodeného XX.XX.XXXX., W., zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Čipkom, Hnúšťa, Partizánska 197, IČO: 37 896 164, proti žalovanej: obchodnej spoločnosti I & R KONKURZY A REŠTRUKTURALIZÁCIE, k. s., Bratislava, Šoltésovej 2, IČO: 36 865 265, správkyni obchodnej spoločnosti Cestné a stavebné mechanizmy Tisovec a.s., Žilina, Kragujevská 12, IČO: 31 561 888, zastúpenej advokátskou kanceláriou IKRÉNYI & REHÁK, s. r. o., Bratislava, Šoltésovej 2, IČO: 36 854 808, o určenie pohľadávky proti podstate, o odvolaní žalobcu v konaní vedenom na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 13CoKR/6/2023, o nesúhlase Krajského súdu v Žiline s postúpením sporu Krajským súdom v Banskej Bystrici vedenom pod sp. zn. 43CoKR/16/2023, takto

rozhodol:

Na konanie o odvolaní je p r í s l u š n ý Krajský súd v Banskej Bystrici.

Odôvodnenie

1. Súdny spis bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) predložený z dôvodu nesúhlasu Krajského súdu v Žiline s postúpením sporu z Krajského súdu v Banskej Bystrici postupom podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Krajský súd v Žiline svoj nesúhlas s postúpením sporu nijakým spôsobom neodôvodnil.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici podľa § 43 ods. 1 CSP postúpil spor Krajskému súdu v Žiline ako súdu podľa neho príslušnému. Tento postup odôvodnil tým, že odvolanie bolo podané pred 31. májom 2023, a preto je v zmysle § 471c CSP na konanie a rozhodnutie o odvolací žalobcu príslušný Krajský súd v Žiline, ktorého príslušnosť sa riadi právnou úpravou účinnou do 31. mája 2023.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici má za to, že hoci mu je zřejmý princíp okamžitej aplikability procesných noriem, z absencie funkčnej a kauzálnej príslušnosti k prechodnému ustanoveniu § 471c CSP nevyplýva zámer, účel a zmysel tzv. reformy súdnej mapy (zákon č. 150/2022 Z. z.), aby o odvolaniach podaných podľa právnej úpravy účinnej do 31. mája 2023 sa rozhodovalo podľa novej

právnej úpravy účinnej od 1. júna 2023 (resp. krajské sudy podľa novej úpravy). Toto nevyplýva zo žiadneho ustanovenia novej právnej úpravy, pričom prechodné ustanovenie sa malo vykladať v súvislosti s účelom, zmyslom a cieľom, ktorý sa mal dosiahnuť zmenou právnej úpravy. A práve naopak jednoznačným zámerom je, aby staré veci dokončili doterajšie sudy s jedinou výnimkou, ktorou je prechod výkonu súdnictva zo zrušených (zaniknutých) súdov na novozriadené (nástupnícke). O tom svedčí dôvodová správa k § 471c CSP, podľa ktorej ak dochádza k presunu kauzálnej príslušnosti medzi súdmi, ktoré nezanikajú, „staré“ veci dokončí doterajší súd, pričom nový nápad už smeruje na nový súd. Rovnako tak aj usmernenie Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“), podľa ktorého zavedením kauzálnej príslušnosti nedochádza od 1. júna 2023 k prechodu výkonu súdnictva medzi krajskými súdmi v prebiehajúcich odvolacích konaniach, a teda konania o odvolaní začaté pred 1. júnom 2023 sa dokončia na doteraz príslušných krajských súdoch, pretože niet zákonného ustanovenia, ktoré by prechod výkonu súdnictva zakladal.

4. Krajský súd v Banskej Bystrici tak má za to, že na to, aby sa odvolacie konania dokončili na inom krajskom súde (t. j. kauzálne príslušnom), by muselo existovať ustanovenie, ktoré výslovne zakladá prechod výkonu súdnictva medzi krajskými súdmi. Vo vzťahu ku odvolacím súdom však nedochádza k prechodu súdnictva, t. j. k zániku akéhokoľvek krajského súdu a nástupníctvu iného krajského súdu, čo by bolo jediným predpokladom na „presun“ starých vecí na nové sudy.

5. Krajský súd v Banskej Bystrici naznačuje určitý dvojkoľajný výklad príslušnosti súdov. Na jednej strane vecná a miestna príslušnosť podľa jednoznačného znenia § 471c CSP kopíruje pravidlo dokončenia starých vecí doterajšími súdmi, pričom na kauzálnu a funkčnú príslušnosť, by sa malo aplikovať iné pravidlo v rozpore s jednoznačne prejavovým zámerom zákonodarcu podľa dôvodovej správy. Takýto princíp nie je rozumne vysvetliteľný. Rovnaké pravidlo ako pri vecnej a miestnej príslušnosti sa má preto uplatniť aj v prípade odvolacích konaní začatých do 31. mája 2023, keďže vo vzťahu k odvolacím súdom absentuje právna úprava a je potrebné aplikovať výklad podľa účelu a zmyslu zákona. V súvislosti s dvojkoľajnosťou Krajský súd v Banskej Bystrici argumentoval aj tým, že kauzálna príslušnosť je osobitným druhom miestnej príslušnosti, a preto by takáto dvojkoľajnosť bola neodôvodnená a rozumne nepredpokladaná.

6. Opačný prístup by podľa Krajského súdu v Banskej Bystrici mohol znamenať zásah do ústavného princípu zákonného sudcu. Teda vtedy, ak vec napadnutá podľa predchádzajúcej právnej úpravy a pridelená zákonnému sudcovi, by bola bez osobitného zákonného zmocnenia a v rozpore s účelom zákona č. 150/2022 Z. z. postúpená súdu, ktorý v čase podania odvolania nebol súdom príslušným.

7. Okrem toho je takýto opačný prístup v rozpore so zásadou perpetuatio fori podľa § 36 ods. 2 CSP. Krajský súd v Banskej Bystrici vychádza z toho, že odvolacie konanie sa začína podaním odvolania, a teda príslušnosť odvolacieho súdu sa v zmysle § 36 ods. 2 CSP určuje podľa okolností v čase podania odvolania a takto určená príslušnosť trvá až do skončenia odvolacieho konania. Preto, ak v čase začatia odvolacieho konania bol príslušným súdom na rozhodnutie o odvolaní Krajský súd v Žiline, takto určená príslušnosť trvá aj po 31. máji 2023 a takto určenú príslušnosť nie je možné zmeniť ani podľa princípu okamžitej aplikability.

8. Najvyšší súd ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Banskej Bystrici a Krajskému súdu v Žiline podľa § 43 ods. 2 CSP, posúdil dôvodnosť predloženého nesúhlasu s postúpením a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením mu sporu na odvolacie konanie dôvodný je.

9. Podľa § 196a ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoKR“) na konanie podľa tohto zákona sú kauzálne príslušné:

- a) Mestský súd Bratislava III pre obvod Krajského súdu v Bratislave,
- b) Mestský súd Košice pre obvod Krajského súdu v Košiciach,
- c) Okresný súd Banská Bystrica pre obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici,
- d) Okresný súd Nitra pre obvod Krajského súdu v Nitre,

- e) Okresný súd Prešov pre obvod Krajského súdu v Prešove,
- f) Okresný súd Trenčín pre obvod Krajského súdu v Trenčíne,
- g) Okresný súd Trnava pre obvod Krajského súdu v Trnave,
- h) Okresný súd Žilina pre obvod Krajského súdu v Žiline.

10. Podľa § 196a ods. 3 ZKR na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa:

- a) odseku 1 písm. c), f) a h) a odseku 2 je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici,
- b) odseku 1 písm. a), d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave,
- c) odseku 1 písm. b) a e) je príslušný Krajský súd v Košiciach.

11. Podľa § 196a ods. 6 ZKR súd, na ktorom prebieha konanie podľa tohto zákona, je príslušný aj na spory vyvolané osobitnou povahou konaní podľa tohto zákona, s výnimkou sporov o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

12. Podľa §206o ZKR konania začaté a právoplatne neskončené do 31. mája 2023 sa dokončia na súdoch vecne a miestne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023; to neplatí, ak podľa osobitného predpisu výkon súdnictva prechádza z vecne a miestne príslušného súdu na iný súd.

13. Podľa § 40 CSP súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného pojednania sporu.

14. Spor o príslušnosť spočíva v spore medzi Krajským súdom v Banskej Bystrici a Krajským súdom v Žiline v otázke funkčnej príslušnosti súdu na rozhodovanie o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Žilina zo 14. októbra 2022 č. k. 44Cbi/10/2021-71 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“). Odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie bolo podané Okresnému súdu Žilina 29. novembra 2022. Okamihom podania odvolania začína odvolacie konanie ako to vyplýva analogicky z § 156 CSP, ako aj zo systematického výkladu použitím argumentu a rubrica, kedy v rámci právnej úpravy odvolania CSP rozlišuje medzi jednotlivými fázami. V rámci prvej fázy súd uskutočňuje určité zákonom predpokladané úkony, ktoré majú za cieľ odbremeniť odvolací súd od úkonov bezprostredne nesúvisiacich s meritórnym preskúmaním napadnutého rozhodnutia alebo s rozhodovaním o odvolaní, ak nie je daná možnosť uplatnenia autoremedúry podľa § 376 CSP. V rámci druhej fázy už nastupuje konanie na odvolacom súde, ktoré začne po tom, ako súd prvej inštancie po vykonaní jemu zákonom zverených úkonov po podaní odvolania predloží vec odvolaciemu súdu.

15. Predtým ako najvyšší súd pristúpi k zhmotneniu svojho myšlienkového postupu v tejto časti rozhodnutia, považuje za nevyhnutné poukázať na povahu sporu medzi stranami sporu. Tento považuje za kľúčový pre posúdenie príslušnosti súdu. V konaní vyšlo najavo, že žalobca sa proti žalovanej ako správkyni úpadcu domáhal určenia, že je veriteľom pohľadávky proti podstate v konkurze vyhlásenom na majetok úpadcu. Predmetom konania je tak spor o určenie pohľadávky proti podstate. Tento je vedený Okresným súdom Žilina ako súdom, na ktorom prebieha konkurzné konanie proti príslušnému úpadcovi pod sp. zn. 8K/9/2017. Ako vyplýva z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít (rozhodnutia najvyššieho súdu pod sp. zn. 6Ndc/33/2011, 2Ndc/3/2012 a 5Ndob/9/2021 alebo rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie pod sp. zn. C-339/07, C-213/10 alebo C-649/16) ide o spor vyvolaný osobitnou povahou konkurzného konania. Totiž na jednej strane je správca úpadcu, koná sa o určenie pohľadávky proti podstate, na jeho iniciovanie oprávňuje veriteľa priamo § 32 ods. 9 ZoKR, pričom bez vyvolania konkurzného konania by takýto spor nevznikol.

16. V priebehu začatého a právoplatne neskončeného odvolacieho konania, a teda vzhľadom na suspenzívny účinok odvolania podľa § 367 ods. 1 CSP aj v priebehu súdneho konania ako takého, nadobudli účinnosť zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvodmi súdov a zákon č. 398/2022 Z. z. ktorým sa mení zákon č. 150/2022 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s novými sídlami a obvodmi súdov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Týmito zákonmi bola zavedená tzv. reforma súdnej mapy, a to s účinnosťou

od 1. júna 2023. Dôsledkom tejto reformy bolo okrem iného vypustenie kauzálnej a jej zodpovedajúcej funkčnej príslušnosti v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní z pôvodného § 24 CSP (účinný do 31. mája 2023) a výlučnej miestnej príslušnosti v sporoch vyvolaných osobitnou povahou konkurzného konania, reštrukturalizačného konania, konania o verejnej preventívnej reštrukturalizácii alebo konania o neverejnej preventívnej reštrukturalizácii z pôvodného § 20 písm. d) CSP (účinný do 31. mája 2023). Pritom právna úprava príslušnosti súdov pre konkurzné a reštrukturalizačné konania, vrátane funkčnej príslušnosti, spolu s úpravou príslušnosti súdov pre incidenčné konania, bola začlenená do ZKR.

17. Nová právna úprava príslušnosti súdov obsiahnutá v § 196a ZKR aj napriek absencii výslovného označenia, upravuje v § 196a ods. 3 ZKR funkčnú príslušnosť súdu na konanie o odvolaní. Prvou otázkou, s ktorou sa najvyšší súd musí pre rozhodnutie tejto veci vysporiadať, je výklad § 196a ods. 6 ZKR, ktorý priamo a samostatne neupravuje príslušnosť súdu na konanie v sporoch vyvolaných osobitnou povahou konaní definovaných v § 196 ZKR, ale upravuje, že na také konanie je príslušný súd, na ktorom prebieha konanie podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii definované v § 196 ZKR. Výklad predmetného ustanovenia je problematický z toho pohľadu, či sa na príslušnosť súdov pre konania vyvolané osobitnou povahou konaní definovaných v § 196 ZKR má vzťahovať okrem § 196a ods. 1, 2 a 4 ZKR aj ustanovenie upravujúce funkčnú príslušnosť súdov na konanie o odvolaní obsiahnuté v § 196a ods. 3 ZKR. Zákonodarcom zvolené znenie § 196a ods. 6 ZKR nie je v tomto smere jednoznačné, neurčuje priamo kauzálne príslušný súd a ani súd funkčne príslušný na konanie o odvolaní, neodkazuje ani konkrétne na ustanovenia, ktoré sa majú aplikovať na incidenčné konania, odkazuje len na súd, na ktorom prebieha konanie definované v § 196 ZKR. Problematickosť výkladu § 196a ods. 6 ZKR je ešte zreteľnejšia, keď sa právna úprava účinná od 1. júna 2023 porovná s právnou úpravou obsiahnutou v Civilnom sporovom poriadku do 31. mája 2023, kde príslušnosť súdov na incidenčné konania bola upravená ako výlučná miestna príslušnosť a v prípade funkčnej príslušnosti súdov na konanie o odvolaní sa postupovalo podľa všeobecného ustanovenia § 34 CSP (pre incidenčné konania tak nebol osobitne stanovený súd funkčne príslušný na konanie o odvolaní).

18. Najvyšší súd pri výklade predmetného § 196a ods. 6 ZKR zvolil metódu teleologického výkladu právnej normy a sledujúc účel novely, ktorým je špecializácia súdov (vrátane odvolacích súdov) s cieľom zabezpečenia rýchlosti, kvality a efektívnosti rozhodovania súdov, dospel k záveru, že predmetné ustanovenie je potrebné vykladať tak, že za súd funkčne príslušný na konanie o odvolaní v konaniach vyvolaných osobitnou povahou konaní definovaných v § 196 ZKR, je od 1. júna 2023 potrebné vnímať súd určený podľa § 196a ods. 3 ZKR. Uvedený výklad podľa najvyššieho súdu zabezpečí naplnenie účelu novely. Iný výklad by spôsobil neželaný výsledok, kedy by incidenčné konania boli v odvolacom konaní rozhodované krajskými súdmi, ktoré sa na konania podľa zákona a konkurze a reštrukturalizácii a agendu obchodného súdnictva nemajú špecializovať.

19. Vzhľadom na uvedený záver prijatý najvyšším súdom zostáva najvyššiemu súdu vysporiadať sa s výkladom prechodného ustanovenia § 206o ZKR. Najvyšší súd tu poukazuje na skutočnosť, že znenie tohto ustanovenia je zhodné s § 471c CSP, ktorého výkladu sa už venoval vo viacerých predchádzajúcich rozhodnutiach (napríklad v uznesení zo 16. augusta 2023, sp. zn. 5Ndob/5/2023, v uznesení z 23. augusta 2023, sp. zn. 3Ndob/8/2023 alebo v uznesení z 23. augusta 2023, sp. zn. 4Ndob/19/2023).

20. Najvyšší súd vzhľadom na totožnosť znenia prechodných ustanovení obsiahnutých v § 206o ZKR a § 471c CSP, ktoré boli prijaté ako súčasť tej istej novely, nevidí dôvod na to, aby sa odklonil od svojich záverov prijatých vo vzťahu k výkladu § 471c CSP.

21. V krátkosti najvyšší súd uvádza, že v procesnom práve sa pri riešení otázok intertemporality aplikuje okamžitá aplikovateľnosť novej procesnej úpravy na konania začaté a prebiehajúce podľa doterajších predpisov. Ak nebolo zákonodarcom prijaté prechodné ustanovenie, ktoré by upravovalo inak, je potrebné, aby súdy aj na konania začaté a prebiehajúce podľa predchádzajúcej právnej úpravy aplikovali novú právnu úpravu, a to od momentu nadobudnutia jej účinnosti. S uvedeným súvisí aj § 40 CSP upravujúci povinnosť súdu aj bez námietky skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania.

22. Najvyšší súd ďalej uvádza, že § 206o ZKR rovnako ako § 471c CSP, upravuje zachovanie vecnej a miestnej príslušnosti v konaniach začatých a právoplatne neskončených do 31. mája 2023, neupravuje ale zachovanie funkčnej a ani kauzálnej príslušnosti, čo vyplýva za gramatického výkladu predmetného ustanovenia. Najvyšší súd ďalej poukazuje na odôvodnenie uznesenia z 23. augusta 2023, sp. zn. 3Ndob/8/2023, v ktorom najvyšší súd uviedol, že vo vzťahu k nerešpektovaniu účelu novely výkladom prechodného ustanovenia § 471c CSP zvoleným najvyšším súdom, najvyšší súd uvádza, že v danom prípade nejde o pravú medzeru v zákone, teda o prípad, kedy úmyslom zákonodarcu nebolo vylúčiť zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti. Zo znenia § 471c CSP podľa najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že zákonodarca zachovanie kauzálnej a funkčnej príslušnosti v konaniach začatých do 31. mája 2023 v § 471c CSP neupravil vedome. Uvedené vyplýva zo skutočnosti, že zákonodarca v znení tohto prechodného ustanovenia pristúpil k vymenovaniu iných druhov príslušnosti, ktoré zostávajú zachované (vecnej a miestnej príslušnosti), avšak kauzálnu a ani funkčnú príslušnosť neuviedol, ako aj z porovnania s prechodným ustanovením § 470 ods. 4 CSP. Následný prípadný rozpor s dôvodovou správou a aj usmernením Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky nemožno odstraňovať výkladom, ktorým by sa zmenil nepochybný obsah predmetného ustanovenia (čl. 3 ods. 1 CSP). Naopak, krajským súdom prezentovaný výklad, podľa ktorého by konania o odvolaniach podaných do 31. mája 2023 mali byť dokončené na pôvodných krajských súdoch funkčne príslušných podľa predpisov účinných do 31. mája 2023, nerešpektuje podľa najvyššieho súdu účel sledovaný novelou, ktorým je v prvom rade špecializácia súdov, vrátane krajských súdov. Navrhovaný výklad by spôsobil neželanú dvojkofajnosť, kedy by odvolacie konania v obchodnoprávných sporoch aj napriek zamýšľanej špecializácii naďalej prebiehali aj na krajských súdoch, ktoré už podľa novej právnej úpravy nemajú byť súčasťou špecializovaného obchodného súdnictva.

23. Najvyšší súd ďalej uvádza, že jednotlivé druhy príslušnosti nemožno stotožňovať alebo vnímať ako poddruhy inej príslušnosti, keď každý druh príslušnosti má svoj vlastný účel, samostatné kritéria určenia príslušnosti a aj osobitnú úpravu. Skutočnosť, že kauzálna príslušnosť má prioritnú povahu voči ostatným druhom príslušnosti (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 29. januára 2019, sp. zn. 5Ndob/2/2019) neznamená, že by ju bolo možné vnímať ako poddruh inej príslušnosti. Pri výklade prechodného ustanovenia § 206o ZKR (zhodne ako pri výklade § 471c CSP) preto nemožno dospieť k záveru, že by v ňom bolo skryté (v rámci vecnej alebo miestnej príslušnosti) zahrnuté aj zachovanie kauzálnej príslušnosti.

24. Krajský súd je povinný skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania (§ 40 CSP). Preto pokiaľ v priebehu odvolacieho konania dôjde k zmene právnej úpravy funkčnej príslušnosti, je na zákonodarcovi, aby zrozumiteľne a jednoznačne upravil, či s ohľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti novej procesnej úpravy a s ohľadom na povinnosť súdu skúmať svoju funkčnú príslušnosť počas celého konania podľa § 40 CSP, zostáva zachovaná funkčná príslušnosť v konaniach začatých podľa prechádzajúcej právnej úpravy, a to prijatím prechodného ustanovenia, ktoré v rámci novely vo vzťahu k funkčnej príslušnosti prijaté nebolo.

25. K rovnakým záverom, aké boli prijaté najvyšším súdom v tomto rozhodnutí, dospel najvyšší súd aj v uznesení z 27. septembra 2023, sp. zn. 5Ndob/15/2023. Najvyšší súd dopĺňa, že prijatými závermi nedochádza k porušeniu práva na zákonného sudcu (§ 3 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) a ani k porušeniu zásady perpetuatio fori, keď k zmene funkčnej príslušnosti došlo, na základe zmeny právnej úpravy a jej okamžitej aplikovateľnosti, pričom úprava intertemporality novej procesnej úpravy bola v rukách zákonodarcu.

26. Najvyšší súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením sporu je dôvodný. Na konanie a rozhodnutie o odvolaní je v súlade s § 196a ods. 3 písm. a) ZKR v spojení s § 196a ods. 6 ZKR príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici.

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.